

Načrt nakupa knjižničnega gradiva za leto 2023

Drago Martinšek, direktor
Lidija Črnko

Velenje, november 2022

KAZALO

UVOD	2
1 POSLANSTVO KNJIŽNICE IN CILJI NAKUPA	3
1.1 CILJI ZA RAZVIJANJE BRALNE KULTURE IN INFORMACIJSKE PISMENOSTI.....	3
1.2 Cilji za uveljavljanje enake dostopnosti aktualnega knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice	4
2 VSEBINSKA IZHODIŠČA	5
3 PRIZADEVANJE KNJIŽNICE ZA ENAKOST ZADOVOLJEVANJA POTREB OKOLJA	7
3.1 ZADOVOLJEVANJE INFORMACIJSKIH, IZOBRAŽEVALNIH, RAZISKOVALNIH IN KULTURNIH POTREB OKOLJA.	7
3.2 ZADOVOLJEVANJE ZNAČILNIH IN POSEBNIH POTREB OKOLJA	8
4 ZASTOPANOST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA RAZLIČNIH VRST, OBLIK IN DOSTOPNOSTI	8
5 ZASTOPANOST RAZLIČNIH TEMATSKIH OZ. PREDMETNIH PODROČIJ	9
6 ZASTOPANOST NASLOVOV PUBLIKACIJ V JAVNEM INTERESU	10
7 ZASTOPANOST PUBLIKACIJ SLOVENSКИH ZALOŽB	10
8 ZASTOPANOST KAKOVOSTNIH NASLOVOV KNJIŽNIČNEGA GRADIVA	10
9 AKTUALNOST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA	11
10 OMOGOČANJE ENAKE DOSTOPNOSTI KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA VSE PREBIVALCE NA OBMOČJU	11
11 POVEZANOST VSEH ELEMENTOV KNJIŽNIČNEGA SISTEMA ZA SODELOVANJE	13
12 DOSTOPNOST DO INFORMACIJ O KUPLJENEM GRADIVU V KATALOGU VZAJEMNEGA BIBLIOGRAFSKEGA SISTEMA	13
13 PROMOCIJA KNJIŽNIČNIH ZBIRK	13
14 UTEMELJENOST ODPSTAPANJ OD STROKOVNIH PRIPOROČIL NAČRTOVANJA	14
PRILOGA	15
Priloga 1: Finančni načrt za leto 2023	15

UVOD

Knjižnična zbirka je temeljno orodje knjižnice pri izpolnjevanju njenega poslanstva. Temeljno poslanstvo knjižnice se odraža v neomejeni dostopnosti knjižničnega gradiva in informacij ter povečevanju aktivne vloge pri vseživljenjskem razvijanju bralne kulture, razvoju demokratičnega mišljenja in uresničevanju visokih meril sodobne informatizirane družbe. Temu se pridružuje tudi njihova kulturna in socialno-razvojna funkcija v smislu izenačevanja izobraževalnih, informacijskih, socialnih in drugih zmožnosti prebivalcev države.

Knjižnica naj tako pri načrtovanju nakupa knjižničnega gradiva upošteva zlasti:

- poslanstvo knjižnice in cilje, ki jih želi knjižnica z načrtovanim nakupom uresničiti, še zlasti cilje, povezane z razvijanjem bralne kulture in informacijske pismenosti, ter cilje za uveljavljanje enake dostopnosti aktualnega knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice,
- vsebinska izhodišča za izgradnjo knjižnične zbirke z navedbo zakonskih podlag in strokovnih priporočil, na osnovi, katerih knjižnica oblikuje knjižnično zbirko,
- prizadevanja knjižnice za enakost zadovoljevanja ugotovljenih potreb okolja (informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe) in utemeljitev zastopanosti tematskih oz. predmetnih področij, upoštevajoč kriterije, ugotovljenih potreb okolja in zahtevnosti uporabnikov ter cilje lokalne skupnosti (značilne in posebne potrebe okolja),
- zastopanost knjižničnega gradiva različnih vrst, oblik in dostopnosti, pri čemer knjižnica sledi razvoju novih oblik gradiva in novih načinov dostopa do informacij, zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij,
- zastopanost publikacij v javnem interesu, katerih izdajo v finančno podpira Javna agencija za knjigo v okviru založniških programov in projektov s področja kulture, v vsaki organizacijski enoti knjižnice,
- zastopanost publikacij vsaj 50-ih slovenskih založb,
- zastopanost kakovostnih naslovov knjižničnega gradiva,
- aktualnost knjižničnega gradiva,
- omogočanje enake dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice (kvaliteten in relevanten izbor gradiva v krajevnih knjižnicah),

- tesnejšo povezanost vseh elementov knjižničnega sistema za sodelovanje (medknjižnična izposoja, osrednja območna knjižnica) namesto za nadomeščanje (npr. splošna knjižnica v vlogi šolske knjižnice),
- dostopnost do informacij o kupljenem gradivu v katalogu vzajemnega bibliografskega sistema,
- promocijo knjižničnih zbirk,
- utemeljenost odstopanj od strokovnih priporočil načrtovanja.

1 POSLANSTVO KNJIŽNICE IN CILJI NAKUPA

Poslanstvo knjižnic od nekdanj temelji na spoznanju, da je znanje najmočnejši vzvod in najproduktivnejši trenutek človeškega dejanja, saj znanje prinaša kulturne, socialne, intelektualne in ekonomske prednosti, koristi posameznikom in družbi v celoti, izboljšuje razumevanje med ljudmi in dviga splošno kulturno raven. To poslanstvo je promocija znanja v najrazličnejših oblikah, medijih in načinih: njegovo ohranjanje, povečevanje in razširjanje, spodbujanje k življenju z več znanja, soustvarjanje znanju naklonjene družbene klime ter ozaveščanje o naši pripadnosti načinu življenja, kjer je znanje na samem vrhu vrednot.

Cilj letnega nakupa je izgradnja, bogatitev in posodabljanje oziroma obnavljanje knjižnične zbirke, ki bo v največji meri odgovarjala na ugotovljene potrebe in interese ciljnih skupin naših uporabnikov. Naša vizija in naš cilj hkrati je knjižnica kot čim več ustvarjalnim energijam odprt prostor, namenjen tako kulturnemu ali socialnemu življenju kot informacijskemu in izobraževalnemu udejstvovanju prebivalcev občin Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki. Knjižnica je kulturna ustanova, kjer se srečujejo estetski (umetniško doživetje različnih medijev) in analitični (omogočanje poznavanja in razumevanja dejstev, zakonitosti narave in družbe ...) koncepti znanja.

1.1 CILJI ZA RAZVIJANJE BRALNE KULTURE IN INFORMACIJSKE PISMENOSTI

V Knjižnici Velenje se trudimo z razvijanjem bralne kulture in informacijske pismenosti že pri najmlajših in njihovih starših. S pripravljenimi zloženkami o branju za najmlajše in družinskem branju ter obisku knjižnice smo prisotni že v materinski šoli. Najmlajši

potrebujejo za prvo spoznavanje sveta okrog sebe raznotero gradivo, ki skupaj s kognitivnim momentom (barve, predmeti, živali ipd.) prinašajo tudi socializacijskega. Proces podpiramo z igralnimi in pravljicnimi urami ter delavnicami. Srečanje s knjigo in knjižnico naj bo hkrati tudi v funkciji prepoznavanja lastne fantazije in ustvarjalnosti otrok. V najzgodnejši starosti je relevanten faktor pri nabavi varnost oz. zunanja oblika medija, ta naj bo prijazen, s čim manj robovi in vogali, ter kvaliteta jezika oz. pripovedi in likovnih rešitev. V nakup vključujemo tudi delež didaktičnih igrač ter e-knjig.

Za osnovnošolce bomo nabavili knjižne in neknjižne predloge, ki vzbujajo in podpirajo njihovo radovednost, željo po branju oz. navajajo nanj, ki nagovarja njihovo potrebo po ustvarjanju in razvijanju domišljije, ki jim bodo v pomoč pri šolskem delu in pri spoznavanju informacijske tehnologije, ki podpirajo njihovo radovednost in jim pomagajo iskati osebne preference in interese. Otroci so glede uporabe novih medijev daleč bolj odprti od odraslih, zato je prav, da nabava neknjižnega gradiva tudi zanje ustrezno zraste. Starejši skupini (del P, M) bo v pomoč tudi tisto leposlovje, ki se ukvarja z vprašanji odraščanja in skupinskih identitet, ter gradivo v pomoč poklicnemu usmerjanju, ki bo našlo odjemalce tudi v naslednji starostni skupini.

Za vse starostne skupine pripravljamo ciljno naravnane dejavnosti in prireditve, ki spodbujajo uporabo knjižničnega gradiva ter razvijajo bralno kulturo in informacijsko pismenost:

- za najmlajše pravljicne ure v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku,
- za šolarje delavnice, predstavitve književnih del, pogovori in srečevanja z avtorji,
- za dijake, študente in odrasle predstavitve knjižnice in njenih informacijskih virov, predstavitev podatkovnih baz in uporaba le-teh na daljavo, uporabo e-knjig, srečevanja z ustvarjalci, predstavitve knjižnih novosti, razstave ipd.

1.2 Cilji za uveljavljanje enake dostopnosti aktualnega knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice

Zbirka je toliko bolj učinkovita, kolikor je raznovrstnejša, mnogostranska, kolikor bolj odgovarja vsej skupnosti, ne le aktivnim uporabnikom knjižnice.

Knjižnica Velenje je splošna knjižnica, ki opravlja javno službo na področju knjižnične dejavnosti za območje MO Velenje, kjer živi 73,3 % prebivalstva (32.431 prebivalcev), občine Šoštanj z 19,5 % (8.539 preb.) in občine Šmartno ob Paki s 7,1 % oz. 3.363 prebivalci.

Cilj nakupa je ustvarjanje, dopolnjevanje in posodabljanje oz. osveževanje zbirk, da bodo zbirke ustrezale potrebam in interesom ciljnih skupin neposrednega okolja vključno s skupinami, kot so slepi in slabovidni, gluhi in naglušni, skupine s tujim maternim jezikom ipd., da bodo zbirke ustrezale potrebam in interesom ciljnih skupin neposrednega okolja vključno s skupinami, kot so slepi in slabovidni, gluhi in naglušni, skupine s tujim maternim jezikom ipd., da bodo uporabne za promocijo branja, za izboljševanje - funkcionalne in informacijske - pismenosti ipd., ne nazadnje tudi za promocijo knjižnice same, ob tem pa zagotavljale vir informacij in znanja tudi na dolgi rok.

Načeloma bo vse gradivo dostopno vsem članom, potencialnim in dejanskim - bodisi preko lokalnih zbirk bodisi preko servisov, s katerimi je mogoče priti do gradiva v drugih knjižnicah, oz. online podatkovnih zbirk; predpogoj za to je seveda delujoč in ažuren katalog, v katerega so vključeni vsi oddelki in vse gradivo. Sredstva občin se vedno porabijo za zbirko v občini, od koder denar prihaja. Ob ustaljenem načinu nabave, ko se odločamo o ponujenem gradivu na osnovi oglednih izvodov, izpopolnjujemo projektne nakupe, s katerimi načrtno dopolnjujemo deficite v zbirkah.

Zbirke bomo dopolnjevali z oddaljenim dostopom do e-virov, ki čedalje bolj nadomešča klasične referenčne vire ter razširili ponudbo e-knjig, predvsem e-knjig, v slovenskem jeziku. Enakost možnosti dostopa zagotavljamo tudi z dostopnostjo zahtevnejšega gradiva preko medoddelčne oz. medknjižnične izposoje.

2 VSEBINSKA IZHODIŠČA

Knjižnična zbirka je hkrati sredstvo in prepoznavni znak namena knjižničnega poslovanja, je podoba značilnosti knjižničnega okolja: »Zbirka knjižničnega gradiva odraža kulturo lokalne skupnosti in družbe« (Manifest, 1995), nivoja bralne pismenosti, ambicije knjižnice, da aktivno posega v spreminjanje okolja in podpira razvoj, da podpira enako zadovoljevanje potreb okolja (informacijskih, izobraževalnih,

raziskovalnih in kulturnih) z enakovredno zastopanostjo tematskih oz. predmetnih področij.

Po Zakonu o knjižničarstvu (3. člen) so knjižnično gradivo »objavljeni tiskani, zvočni, slikovni, elektronski ali kako drugače tehnično izdelani zapisi, ki jih zbirajo in javnosti posredujejo knjižnice ter so namenjeni za potrebe kulture, izobraževanja, raziskovanja in informiranja«, a tudi »rokopisi in drugo neobjavljeno gradivo (tipkopisi, elektronski zapisi in podobno)«.

Oblikovanje knjižnične zbirke je zahteven in dolgoročen proces, ki ga izvajamo v skladu z zakonskimi in strokovnimi priporočili:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list, št. 87/2001 in št. 96/2002),
- Pravilnik o pogojih izvajanja knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list, št. 73/2003),
- Pravilnik o osrednjih in območnih knjižnicah (Uradni list št. 88/2003),
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS št. 29/03),
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice za obdobje 2018-2028 (RS Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2018),
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994)
- Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020 (<http://zdruzenje-knjiznic.si/>).

V letu 2023 bomo v knjižnici nadaljevali z oblikovanjem kakovostne aktualne knjižnične zbirke v skladu z vsemi določili in priporočili (zakonski kriteriji), ob upoštevanju potreb lokalne skupnosti (demografski in organizacijski kriterij).

Knjižnično zbirko bomo dopolnjevali glede na naslednje kriterije:

- knjižnično gradivo v javnem interesu, katerih izdajo sta finančno podprla Javna agencija za knjigo (JAK) in Javna agencija za raziskovalno dejavnost (ARRS),
- izvirnega slovenskega leposlovja in kvalitetne prevodne literature,
- ponatise slovenske izvirne leposlovne klasike,
- ponatise izvirnih slovenskih del za mladino in odrasle,

- kvalitetno leposlovno in poljudno gradivo za otroke in mladino (predvsem z znakom kakovosti »zlata hruška«),
- nakup neknjižnega gradiva bo temeljil nabavi e-knjig v slovenskem jeziku ter zvočnih knjig v slovenskem jeziku,
- gradivo iz področja domoznanske zbirke,
- serijske publikacije iz različnih strokovnih in leposlovnih področij za vse starostne skupine uporabnikov,
- knjižnično gradivo, ki je po vsebini v povezavi z obeležitvijo pomembnih obletnic oz. dogodkov.

3 PRIZADEVANJE KNJIŽNICE ZA ENAKOST ZADOVOLJEVANJA POTREB OKOLJA

Za uspešno izpolnjevanje ciljev splošne knjižnice morajo biti vse njene storitve v celoti dostopne vsem uporabnikom knjižnice. Ob tem Knjižnica Velenje pri nakupu knjižničnega gradiva v letu 2023 upošteva informacije, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja. Prav tako nakup gradiva zadovoljuje značilne in posebne potrebe okolja.

3.1 ZADOVOLJEVANJE INFORMACIJSKIH, IZOBRAŽEVALNIH, RAZISKOVALNIH IN KULTURNIH POTREB OKOLJA

Knjižnica Velenje s svojim nakupom gradiva zagotavlja zadovoljevanje informacijskih, izobraževalnih, raziskovalnih in kulturnih potreb našega okolja.

Informacijske potrebe svojih uporabnikov bomo zadovoljili z nakupom splošnih informativnih gradiv, splošnega periodičnega tiska, gradiv z informacijami za poznavanje lokalnega okolja in informacijami javnega značaja.

Izobraževalne potrebe svojih uporabnikov bomo zadovoljili z nakupom gradiv najrazličnejših strokovnih področij in različnih stopenj zahtevnosti. Zbirko dopolnjujemo z gradivi na različnih medijih. Gre za temeljno literaturo posameznih strokovnih

področij v slovenskem jeziku. Področja, ki so v slovenskem jeziku slabo zastopana, nadgradimo z deli v tujih jezikih.

Za raziskovalne potrebe svojih uporabnikov dopolnjujemo z zbiranjem domoznanskega gradiva s področja vseh treh občin (Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki).

Kulturne potrebe svojih uporabnikov bomo zadovoljili z nakupom aktualnega in kakovostnega gradiva za vse skupine uporabnikov in različne zahtevnostne stopnje. Pri nabavi kvalitetnih glasbenih posnetkov dajemo poudarek kvalitetnejšim glasbenim delom ter tudi zahtevnejšim zvrstem. Filme nabavljamo predvsem otroške, dokumentarne, evropske in slovenske, nagrajene in filme po literarnih predlogah ter strokovno gradivo s področja različnih umetnosti.

3.2 ZADOVOLJEVANJE ZNAČILNIH IN POSEBNIH POTREB OKOLJA

Zunanji okvir vsakoletnega nakupa so finance na eni in razmere – ponudba - na knjižnem in informacijskem trgu na drugi strani. Osnovni finančni vir za nakup predstavljajo sredstva občin in države. Vzporedni notranji okvir sta organiziranost knjižnice in strukturiranost potreb, izraženih skozi število knjižnic in naravo posameznih gravitacijskih območij. Velenje 32.431 prebivalcev, od tega 14 % mlajših od 15 let, pretežno urbano okolje in (sub)regionalni center z nekaj tisoč dnevnimi migranti tako na delo kot v šolo. Šoštanj 8.539 prebivalcev, od tega 15,1% pod 15 leti, malo mestno jedro in pretežno kmetijska okolica ter Šmartno ob Paki 3.363 prebivalcev, od tega 15% pod 15 leti, pretežno kmetijsko okolje; skupaj torej 44.333 prebivalcev, od tega 14% mlajših od 15 let.

4 ZASTOPANOST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA RAZLIČNIH VRST, OBLIK IN DOSTOPNOSTI

Dve od treh knjižnic, vključenih v Knjižnico Velenje, sta že dosegli 4 enote zaloge na prebivalca, medtem ko je bilo v zbirki mestne knjižnice Šoštanj 3,26 enote na prebivalca. Vendar finance nikoli niso zadostovale za s standardi skladne vrednosti

nakupa, tako bo v letu 2023 glede na splošno gospodarsko situacijo težko obdržati doseženi obseg nakupa ne glede na njegov že zdaj skromen obseg.

Periodični tisk je bil do pojava interneta medij z najaktualnejšimi spoznanji in sporočili; v marsikaterem primeru je to še danes, tako da je podoba aktualnosti knjižnične ponudbe v veliki meri odvisna od ponudbe periodike. V obeh zunanjih knjižnicah je – iz prostorskih razlogov - ta ponudba še danes skromna: v Šmartnem, kjer je bila prostorska stiska največja, je tudi zaostanek, ki ga sicer nadomestimo vsako leto, največji; tam je povpraševanje po periodiki majhno, nekaj tudi zaradi skromne odprtosti. V Šoštanju je splošna situacija boljša. Nadaljevali bomo nakup vrste strokovnih časopisov in jo po možnosti razširili s svežimi naslovi; cilj je omogočiti dostop do vseh relevantnih, s poslanstvom knjižnice skladnih naslovov.

Vlogo promotorja digitalne tehnologije opravljamo tudi s promocijo podatkovnih zbirk, v zadnjih letih pa predvsem z nakupom e-knjig v slovenskem jeziku ter zvočnih knjig v slovenskem jeziku. Predvsem tema dvema skupinama neknjižnega gradiva bomo tudi v naslednjih letih posvečali pozornost, saj je to zelo iskano gradivo predvsem ob občasnem zaprtju knjižnic.

Zbirko glasbenih in filmskih vsebin na digitalnih nosilcih bomo dopolnili v okviru 10 % nakupa neknjižnega gradiva, predvsem nosilcev s poudarjeno informativno oz. umetniško, vendar večjega poudarka nakupu tega gradiva ne posvečamo več.

Že od leta 2013 si lahko naši bralci izposojajo slovenske e-knjige preko spletnega portala Biblos, prav tako pa od leta 2020 zvočne knjige, preko portala Audibook.

5 ZASTOPANOST RAZLIČNIH TEMATSKIH OZ. PREDMETNIH PODROČIJ

Pri razmerju naslovov je prirast na priporočenem razmerju 50 % strokovne literature, 50 % leposlovja. Naša zbirka dosega razmerje 41 % strokovnega gradiva ter 58 % leposlovnega gradiva in jo uravnavamo glede na priporočeno razmerje.

Vse tri zbirke odstopajo od priporočil glede odstotkov gradiva za otroke: v velenjski je 35 % enot namenjenih otrokom, v šoštanjski 40 % in v šmarški 44 %; deleži so v neposredni zvezi z vitalnostjo najmlajših skupin članov oz. z deležem izposoje tega gradiva, ki znaša 46 % v Velenju ter 55 % v Šoštanju in Šmartnem ob Paki. Mladina po naravi stvari bolj uporablja knjižnico od odraslih, kar knjižnica mora upoštevati kot

prioriteto tudi pri nabavi gradiva. Želimo ustvariti zbirko z priporočenimi 30 % deležem knjig za otroke ter 70 % deležem za odrasle.

6 ZASTOPANOST NASLOVOV PUBLIKACIJ V JAVNEM INTERESU

Knjižnica Velenje bo v svojo knjižnično zbirko vključila publikacije v javnem interesu, katerih izdajo sta finančno podprli Javna agencija za knjigo (JAK) in Javna agencija za raziskovalno dejavnost (ARRS).

7 ZASTOPANOST PUBLIKACIJ SLOVENSКИH ZALOŽB

Knjižnica Velenje bo v nakup vključila gradivo iz ponudbe čim več slovenskih založb.

8 ZASTOPANOST KAKOVOSTNIH NASLOVOV KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Naslednji prioritetni segment nakupa so ponatise slovenske izvirne leposlovne klasike in ponatise izvirnih slovenskih strokovnih del za mladino in odrasle.

Izvirno in prevodno leposlovje tako z razvedrilnimi vsebinami, ki za nezanemarljivo število bralcev predstavljajo skorajda edini stik z branjem oz. eno redkih dostopnih kulturnih dobrin, kot s kvalitetnim oz. zahtevnejšim pisanjem, namenjenim zahtevnejšim bralcem, analitičnim umom in ljubiteljem estetskih užitkov. To gradivo služi tudi za promocijo branja in bralne kulture – preko bralnih skupin (npr. branje za seniorje, bralne urice v domovih za varstvo odraslih), bralne značke do predstavitev in pogovorov z domačimi in tujimi avtorji ipd. Glede na relativno nizek delež izposojenega leposlovja med odraslimi (pribl. četrtina) bomo v okviru možnosti skušali razširiti ta del ponudbe – tudi s pomočjo bralnih akcij. Posebno pozorno spremljamo novosti in ponatise relevantnih slovenskih avtorjev. Nadaljevali bomo nakup za boljšo založenost z izvirno književnostjo v jezikih narodov bivše Jugoslavije (po štetju 2002 živi v Velenju slabih 20 % prebivalcev z neslovenskih maternim jezikom) ter minimalnega izbora večjih evropskih kultur (angleščina, nemščina, francoščina ...) v originalu. Nadaljevali bomo bogatenje zbirk za slepe oz. slabovidne ter za gluhe in naglušne; postopno staranje prebivalstva povečuje številčnost teh skupin in s tem potrebo po tem gradivu.

9 AKTUALNOST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Razlog za nakup je torej osveževanje in ažuriranje obstoječih zbirk z gradivom z novimi spoznanji, z novostmi v književni produkciji in prevodih, skratka s posodabljanjem obstoječega fonda znanja, kar naj zagotovi, da bo knjižnica tudi v prihodnje živa in privlačna. Aktualnost zbirke pa vzdržujemo tudi z izločanjem poškodovanega, zastarelega, odvečnega ipd. gradiva. Izločeno, a še uporabno gradivo, ponudimo najprej NUK in OOK Celje, nato šolskim knjižnicam, preostanek pa na mesečnem sejmu 'Vsi kupujemo, vsi prodajamo' ponudimo skupaj z neuporabnim delom podarjenih knjig za simbolično ceno bralcem.

10 OMOGOČANJE ENAKE DOSTOPNOSTI KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA VSE PREBIVALCE NA OBMOČJU

Uporabnike knjižnice, ki uporabljajo obstoječe zbirke, je mogoče združiti v tri večje skupine. Prvo predstavljajo predšolski in osnovnošolski otroci, drugo, nekaj manjše, srednješolci in študentje in tretjo vsi drugi, med slednjimi številčno izstopajo zaposleni. Nakup vodi več prioritet.

Najmlajši potrebujejo za prvo spoznavanje sveta okrog sebe - razen sveta samega - tudi gradivo, ki skupaj s kognitivnim momentom (barve, predmeti, živali ...) prinaša tudi socializacijskega; proces podpiramo z igralnimi in pravljичnimi urami ter delavnicami. Srečanje s knjigo in knjižnico naj bo hkrati tudi v funkciji prepoznavanja lastne fantazije in ustvarjalnosti otrok. V najzgodnejši starosti je relevanten faktor pri nabavi varnost oz. zunanja oblika medija – ta naj bo prijazen, s čim manj robovi in vogali, ter kvaliteta jezika oz. pripovedi in likovnih rešitev; v majhnem deležu bodo vključene tudi didaktične igrače.

Za osnovnošolce bomo nabavili knjižne in neknjižne predloge, ki vzbujajo in podpirajo njihovo radovednost, željo po branju oz. navajajo nanj, ki nagovarja njihovo potrebo po ustvarjanju in razvijanju domišljije, ki bodo v pomoč pri šolskem delu in pri spoznavanju informacijske tehnologije, ki podpirajo njihovo radovednost in jim pomagajo iskati osebne preference in interese. Otroci so glede uporabe novih medijev daleč bolj odprti od odraslih, zato je prav, da nabava neknjižnega gradiva tudi zanje ustrezno zraste. Starejši skupini (del P, M) bo v pomoč tudi tisto leposlovje, ki se ukvarja z vprašanji

odraščanja in skupinskih identitet, ter gradivo v pomoč poklicnemu usmerjanju, ki bo našlo odjemalce tudi v naslednji starostni skupini.

Srednješolcem bomo pripravili gradivo, s katerim si bodo pomagali pri šolskih obveznostih vključno s pripravami na maturo, vendar ne učbenikov – ti sodijo po našem mnenju med izobraževalno 'opremo', ki jo potrebuje vsak dijak dalj časa, zato jo je nesmiselno posojati, da ne omenjamo dvomljivega signala učečim se, da tako ne potrebujejo svoje lastne knjige. Poklicno usmerjanje ter iskanje identitete in oblikovanje osebnosti so tipična področja za to starost, prav tako prve izkušnje s hobiji (šport, potovanja ...) in socialno mreženje. V ponudbo za to ciljno skupino sodijo tudi nekateri e-viri (podatkovne zbirke, e-knjige). Ponudbo leposlovnega gradiva za šolo in mimo nje nadgrajujemo s pomočjo več bralnih in diskusijskih skupin (Cool knjiga) oz. bralnih značk (Pikina bralna značka), prav tako s srečanji z avtorji.

Kategorijo odraslih sestavljajo poleg študentov zaposleni, gospodinje, bralci v svobodnih poklicih, kmetje itd. Temu primerni so tudi interesi uporabnikov, ki od knjižnice pričakujejo pomoč in podporo pri iskanju odgovorov in rešitev v različnih življenjskih situacijah, čemur knjižnica sledi z nabavo gradiva različnih strok in različne zahtevnosti. Humanistika je splošnim knjižnicam položena v zibelko, podobno kot dela s temeljnim informativno-izobraževalnim nabojem (leksikoni, slovarji itd.) ali kot podpora uporabnikom, ki individualno ali v organizirani skupini (rodoslovje, gobarstvo, zdravje oz. preprečevanje bolezni ...) pridobivajo znanje na specifičnem področju. Ponudba/nakup gradiva z informacijami javnega značaja je ključnega pomena za sodelovanje vsega prebivalstva v družbenem življenju, ponudba e-virov pa značilni znanilec knjižnice, ki je dostopna – tudi - iz domačega fotelja; rešujemo jo največkrat v okviru območnega sodelovanja.

Študentje so praviloma uporabniki z zelo specifičnimi zahtevami, ki jih splošna knjižnica težko zadovolji v celoti, ne da bi si ustvarjala mrtvo zalogo, to je zalogo z zelo nizkim obratom. Zahteve teh uporabnikov spremlja knjižnica tako, da nabavlja gradivo, ki sodi med temeljna dela v svoji stroki in je vsaj do neke mere zanimivo tudi za širši krog bralcev. Ravno za to skupino je zato zelo pomemben servis medknjižnične izposoje (uporabljamo ga tudi kot nabavni korektiv v primerih ponavljajočih se naročil istega naslova) in dostop do e-virov.

Pri domoznanskem gradivu se trudimo za čim popolnejše pokrivanje z gradivom ne glede na tip ali vrsto gradiva, pri čemer nam avtorji oz. založniki pogosto prostovoljno odstopijo izvod ali dva. Po svojih možnostih pa zbirko dopolnjujemo tudi s starejšimi eksponati, ki jih še nimamo, oz. jih skušamo pridobiti 'vsaj' v obliki digitalnih kopij. Sestavni del promocije te dejavnosti so tako virtualne objave kot občasne tematske predstavitve in stalne razstave.

11 POVEZANOST VSEH ELEMENTOV KNJIŽNIČNEGA SISTEMA ZA SODELOVANJE

Knjižnica Velenje bo tudi v naslednjem letu sodelovala in se povezovala z vsemi elementi knjižničnega sistema. Aktivno se bomo povezovali v mrežo medknjižnične izposoje in sodelovali na področjih, ki jih za nas načrtuje osrednja območna knjižnica.

12 DOSTOPNOST DO INFORMACIJ O KUPLJENEM GRADIVU V KATALOGU VZAJEMNEGA BIBLIOGRAFSKEGA SISTEMA

Vse informacije in podatki o nakupu knjižničnega gradiva v Knjižnici Velenje, za vse enote, bodo dostopni v katalogu vzajemnega bibliografskega sistema.

13 PROMOCIJA KNJIŽNIČNIH ZBIRK

Področje animacije in promocije zajema dogodke ter prireditve, ki posredno in neposredno predstavljajo promocijo za knjižnico, opozarjajo na dejavnost in ponudbo ter hkrati vabijo k obisku. Število dogodkov v Knjižnici Velenje že nekaj let vztrajno raste, kar dokazuje, da je Knjižnica Velenje privlačno srečevališče občanov. Prav tako v Mestni knjižnici Šoštanj prostorski pogoji omogočajo ambicioznejši program prireditev.

Knjižnično zbirko promoviramo s številnimi priporočilnimi seznammi, projekti in načrtovanimi obiski uporabnikov. Na spletni strani knjižnice, FB strani in Instagramu objavljamo številne zanimivosti, informacije o knjižnici in prireditvah, sezname novosti v knjižnici, ter seznam gradiva nabavljenega s sredstvi ministrstva. Knjižne novosti predstavljamo na posebej izpostavljenih policah. Ob posebnih dogodkih ali praznikih

pripravljamo tudi tematske razstave. Redno pripravljamo kratke novice o novostih in priporočilih knjižničarjev, ki ga objavljamo tedensko v lokalni reviji Naš čas. Sodelujemo tudi v večletnem projektu »Priporočamo« s knjižnicami celjskega območja.

14 UTEMELJENOST ODSTOPANJ OD STROKOVNIH PRIPOROČIL

NAČRTOVANJA

Nakup gradiva je tesno povezan s sredstvi, ki jih knjižnici namenijo vse tri občine in država, vendar bo naš nakup knjižničnega gradiva v letu 2023 proporcionalen in usklajen s strokovnimi priporočili. Večjih odstopanj od 10 % ne načrtujemo.

PRILOGA

Priloga 1: Finančni načrt za leto 2023

Prihodki

Vir	Prebivalci	Znesek	Fin. delež	Delež	Prirast
					6.325
Skupna načrtovana sredstva občin		88.500 €			4.214
<i>Mestna občina Velenje</i>	32.431	64.000 €	0,48	0,732	3.048
<i>Občina Šoštanj</i>	8.539	20.000 €	0,15	0,193	952
<i>Občina Šmartno ob Paki</i>	3.363	4.500 €	0,03	0,076	214
Ministrstvo za kulturo		44.333 €	0,33		2.111
Skupaj	44.333	132.833 €	1,0	1,0	

Odhodki

Namen	Št. naslovov	Št. enot	Znesek
Nakup gradiva za odrasle (70 %)	2.657	4.428	92.983,10 €
Nakup gradiva za mladino (30 %)	1.139	1.898	39.849,90 €
Skupaj	3.795	6.325	132.833,00 €

Namen	Št. naslovov	Št. enot	Znesek
Nakup gradiva stroke (50 %)	1.898	3.163	66.416,50 €
Nakup gradiva leposlovje (50 %)	1.898	3.163	66.416,50 €
Skupaj	3.795	6.325	132.833,00 €

Načrtovani obseg nakupa:	6.325 enot
Načrtovani obseg nakupa na 1000 preb.:	142,68
Načrtovana povprečna cena enote:	21,00 €
Povprečna vrednost e-knjige:	36,19 €
Povprečna vrednost zvočne knjige:	16,02 €
% MK v načrtovani ceni enote:	33,37 %

Obseg nakupa po normativu (št. preb.x250/1000):	11.083 enot
izračunan povprečna cena knjige:	21,00 €
izračunana povprečna cena enote vsega gradiva:	21 €

Neknjžno gradivo	10,00	77	77	2.917 €	56	15	6	2.158 €	3.800 €	315 €	349	349	10.367 €	7.568 €	1.970 €	829 €			13.283,30 €
ostalo (CD, DVD)	1,00										24	24	500 €	366 €	96 €	38 €			500,00 €
EKNJIGE	7,00	41	41	1.500 €				1.097 €	289 €	114 €	231	231	8.367 €	6.108 €	1.590 €	669 €	273	273	9.866,60 €
ZVOČNE KNJIGE	2,00	35	35	566 €				414 €	109 €	43 €	94	94	1.500 €	1.095 €	285 €	120 €	129	129	2.066,00 €